

8 Defensie-industrie

Defensie-industrie

Aan de orde is het **tweeminutendebat Defensie-industrie (CD d.d. 11/06)**.

De **voorzitter**:

Ik heropen de vergadering. Aan de orde is het tweeminutendebat Defensie-industrie. Van de kant van de regering zijn de minister van Defensie, de heer Brekelmans, en de staatssecretaris van Defensie, de heer Tuinman, aanwezig. Van harte welkom! De heer Boswijk staat al klaar. Hij zal zijn inbreng leveren namens het CDA. Meneer Boswijk, aan u het woord.

De heer **Boswijk** (CDA):

Dank u wel, voorzitter. Ik heb twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt het kabinet inzichtelijk te maken wat er nodig is om een Nederlandse fabriek ter productie van munitie tot stand te brengen om bij te dragen aan het oplossen van grote munitietekorten bij onze krijgsmacht, die van onze bondgenoten en van Oekraïne;

verzoekt het kabinet daarin plannen uit te werken voor (co)productie van kapitale munitie, dronemunitie, hergebruik en ontwikkeling en fabricage van schaarse grondstoffen;

verzoekt ten slotte hierover uiterlijk twee weken voor de behandeling van de begroting voor 2026 aan de Kamer te rapporteren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door de leden Boswijk, Vermeer, Ellian en Heite.

Zij krijgt nr. 135 (31125).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de Nederlandse defensie-industrie in staat gesteld moet worden veel sneller op te schalen dan nu het geval is;

constaterende dat het rapport van de IDEA-reservisten duidelijk maakt welke financiële knelpunten voor opschaling er zijn, waaronder op het gebied van voorfinanciering, ketenfinanciering en langjarig commitment;

constaterende dat zes van de acht geconstateerde knelpunten bij de overheid liggen;

verzoekt de regering alle aanbevelingen uit het rapport van de IDEA-reservisten uit te voeren, en de Kamer over de voortgang hiervan jaarlijks te rapporteren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Boswijk.

Zij krijgt nr. 136 (31125).

Dank u wel. Dan wil ik nu graag de heer Nordkamp naar voren. Hij spreekt namens GroenLinks-PvdA.

De heer **Nordkamp** (GroenLinks-PvdA):

Dank, voorzitter. De industriepolitiek richting de defensie-industrie loopt vast. Dit is niet alleen de mening van GroenLinks-Partij van de Arbeid, maar ook signalen uit het veld bevestigen dit. Objectief is vast te stellen dat de regering haar doelen op het gebied van gezamenlijke Europese inkoop en uitgaven aan R&D niet haalt. Uit de begroting blijkt bovendien dat meer dan de helft van het budget voor kennis en innovatie in 2024, ruim 80 miljoen, niet is besteed. Hoewel het defensiebudget snel groeit, blijft de productiecapaciteit achter. Voor GroenLinks-Partij van de Arbeid is de oplossing: bestuurlijke daadkracht en politieke keuzes, specialiseren, socialiseren en Europeaniseren. Tijdens het afgelopen NAVO-debat diende mijn partij samen met het CDA een motie in voor strategische partnerschappen, waaronder staatsdeelnemingen binnen de aangewezen focusgebieden van de defensie-industrie. Om uit deze industriële impasse te komen, lijkt het me verstandig dat deze motie wordt aangenomen.

Voor nu een motie voor verdere vereuropanisering van de industrie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat zonder Europa de Nederlandse veiligheid een illusie is;

constaterende dat het kabinet de doelstelling van 35% gezamenlijke Europese inkopen al jaren niet haalt en dat het huidige aandeel op circa 22% blijft steken;

constaterende dat ook investeringen in research and technology achterblijven, met meer dan 80 miljoen euro aan onbenut budget in 2024;

overwegende dat het versterken van een gezamenlijke Europese defensie-industrie en het terugdringen van onze afhankelijkheden een cruciale pijler vormen van het Nederlandse veiligheidsbeleid;

verzoekt de regering een duidelijker Europees-tenzijbeleid te hanteren en zich actiever in te spannen om de eigen research-and-technologydoelstellingen te halen door het gebruik van Europese mogelijkheden hiervoor,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Nordkamp, Heite en Dassen.

Zij krijgt nr. 137 (31125).

Dank u wel. Dan wil ik graag de heer Vermeer horen namens de BBB.

De heer Vermeer (BBB):

Dank u wel, voorzitter. Drie moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er wereldwijd toenemende vraag is naar satellietlanceringen, met name vanuit Europa;

constaterende dat strategische autonomie ook in de ruimte van groeiend belang is;

constaterende dat Nederland op technologisch vlak en qua ligging relatief aan de evenaar potentieel biedt voor ruimtevaartinfrastructuur;

verzoekt de regering de opties te onderzoeken om een lanceercapaciteit voor satellieten op het grondgebied van het Koninkrijk der Nederlanden te ontwikkelen, en de Kamer hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Vermeer.

Zij krijgt nr. 138 (31125).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het huidige staatsdeelnemingenbeleid vooral is ingericht op economische overwegingen, niet op geopolitieke of veiligheidsoverwegingen;

constaterende dat andere Europese landen actiever strategisch eigenaarschap uitoefenen in hun defensie-industrie;

verzoekt de regering om te onderzoeken of het staande beleid op staatsdeelnemingen voldoende toepasbaar is op de defensie-industrie in de huidige tijd en of een proactiever staatsdeelnemingenbeleid wenselijk is, en daarover de Kamer voor het einde van 2025 te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Vermeer.

Zij krijgt nr. 139 (31125).

De heer Vermeer (BBB):

Ten slotte.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de energievraag van Defensie toeneemt en betrouwbaarheid daarbij cruciaal is;

constaterende dat kleinschalige kernenergie internationaal in opkomst is, ook binnen NAVO-verband;

constaterende dat strategische autonomie gebaat is bij minder afhankelijkheid van fossiele brandstoffen;

overwegende dat er bij de TU Delft en in het Nederlandse bedrijfsleven veel kennis en expertise is op het gebied van kleinschalige toepassing van kernenergie;

verzoekt de regering proactief te werken aan kleinschalige toepassing van kernenergie bij de Nederlandse krijgsmacht en defensie-industrie,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Vermeer.

Zij krijgt nr. 140 (31125).

De heer Vermeer (BBB):

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan komen we aan het einde van deze termijn. Ik schors voor vijf minuten zodat de zes moties kunnen

worden rondgedeeld en daarna de beantwoording en appreciatie kunnen plaatsvinden.

De vergadering wordt van 13.09 uur tot 13.11 uur geschorst.

De voorzitter:

Ik heropen de vergadering. We zijn aangekomen bij de appreciatie van de ingediende moties. Ik wil graag het woord geven aan de minister van Defensie, de heer Brekelmans.

Minister Brekelmans:

Ik begin bij de motie op stuk nr. 136. In de titel staat "motie 1", maar het is de tweede motie die de heer Boswijk indiende. Er wordt verzocht om de aanbevelingen uit het rapport van IDEA uit te voeren en jaarlijks te rapporteren over de voortgang hiervan. Die geef ik oordeel Kamer. Daarbij zou ik graag willen aangeven dat we een Defensie-strategie hebben voor industrie en innovatie. We voeren jaarlijks een actieplan uit. We rapporteren ook jaarlijks over hoe we dat uitvoeren. Daarin zou ik het graag willen meenemen.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 136 van de heer Boswijk: oordeel Kamer.

Minister Brekelmans:

Dan ga ik naar de motie op stuk nr. 139. De overige moties zijn voor de staatssecretaris. Die motie gaat over staatsdeelnemingen. Het is goed om te onderzoeken of ons deelnemenbeleid past bij de uitdagingen waar de defensie-industrie voor staat. Ik heb in het debat aangegeven dat een staatsdeelneming geen doel op zich is, maar dat je moet kijken hoe je die gericht inzet om de veiligheidsbelangen van Nederland te waarborgen. Daarbij moet je natuurlijk altijd een afweging maken, omdat iedere staatsdeelneming met financiële risico's gepaard gaat. Vanuit het ministerie van Financiën wordt er met die bril met enige terughoudendheid naar gekeken. Maar het is goed om dat in z'n totaliteit te onderzoeken, zoals dat in de motie geformuleerd wordt. Daarom geef ik 'm oordeel Kamer.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 139 van de heer Vermeer: oordeel Kamer.

Minister Brekelmans:

Dat was het, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de staatssecretaris van Defensie, de heer Tuinman.

Staatssecretaris Tuinman:

Voorzitter. In de motie op stuk nr. 135 van de heer Boswijk wordt verzocht om werk te maken van de productie van munitie in Nederland om de munitietekorten van onze krijgsmacht, onze bondgenoten en van Oekraïne verder op

te lossen. De motie richt zich specifiek op kapitale munitie, dronemunitie en demilitarisering. Ik wil tegen de heer Boswijk zeggen dat juist bij die demilitarisering circulair gebruik van munitie, cradle-to-cradle, een goed idee is. Daar zijn we als Nederland heel ver in. De motie krijgt oordeel Kamer.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 135 van de heer Boswijk: oordeel Kamer.

Staatssecretaris Tuinman:

De motie op stuk nr. 137 van de heer Noordwijk roept ons op om ...

De voorzitter:

Nordkamp.

Staatssecretaris Tuinman:

Nordkamp. Excuses. Nu ga ik zelf ook de mist in, iets met het bos en de bomen. Maar goed, de heer Nordkamp.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 137.

Staatssecretaris Tuinman:

De motie op stuk nr. 137, laten we het daarop houden. Die roept het kabinet op om het gebied van inkoop en op het gebied van research and technology duidelijker Europees-tenzijbeleid te hanteren en ons actief in te spannen voor eigen research-and-technologydoelstellingen en die Europees in te zetten. Die krijgt oordeel Kamer met de uitleg erbij dat we dat op dit moment al doen. Er ligt een handelingskader. Vroeger keken we altijd naar de beste prijs en het beste product. Dat leidde ertoe dat onze militairen het allergeodkoopste spul kregen dat precies paste binnen de gestelde minimale requirements. Daar zijn we van afgestapt. We kijken nu ook specifiek naar de herkomst en de tijdigheid. Dat doen we bij de inkoop van materieel en dat doen we ook op het gebied van research and technology. De motie krijgt dus oordeel Kamer.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 137 van de heer Nordkamp: oordeel Kamer.

Staatssecretaris Tuinman:

De motie op stuk nr. 138 van de heer Vermeer richt zich specifiek op het onderzoek van opties om lanceercapaciteit van satellieten op grondgebied van het Koninkrijk der Nederlanden te ontwikkelen en de Kamer hierover te informeren. De ruimte is een militair domein. Dat wordt steeds belangrijker. Dat zien we aan alle kanten. Ik was afgelopen dinsdag op de Parijse airshow. Je ziet dat space daar een heel dominante plek inneemt. Ik wil aangeven dat Nederland juist in dat ruimtedomein heel mooie bedrijven heeft en het hele ecosysteem bedient. Ook onze onderzoeksinstituten behoren tot de beste die er in de wereld te vinden

zijn. Het grootste probleem is de lanceercapaciteit. Ik wil deze motie oordeel Kamer meegeven.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 138 van de heer Vermeer krijgt oordeel Kamer.

Staatssecretaris Tuinman:

In de motie op stuk nr. 140 wordt de regering verzocht proactief te werken aan kleinschalige toepassing van kern-energie bij de Nederlandse krijgsmacht en de defensie-industrie. Ik denk dat dit een belangrijke richting is die we ook daadwerkelijk op moeten gaan. Ik ben het ermee eens dat strategische autonomie op het gebied van energie en energievoorziening juist voor de krijgsmacht superrelevant is. Een aantal weken terug hebben wij daarover uitgebreid gesproken met Jan Leen Kloosterman van de TU Delft, een van de meest hoogwaardige onderzoeksinstituten op het gebied van kernenergie. Er zijn wel degelijk kansen. Wij zullen daar de eerste stappen in gaan zetten. We zullen bekijken hoe we die microvorm van kernenergie kunnen gaan toepassen om de energievoorziening voor de krijgsmacht autonomer en strategisch relevant te maken. De motie krijgt oordeel Kamer.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 140 van de heer Vermeer krijgt oordeel Kamer.

Dit betekent dat we aan het eind zijn gekomen van de appreciaties van de moties. Er zijn geen vragen meer. Ik wil het debat hiermee beëindigen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter:

Ik schors de vergadering tot 13.40 uur. Dan gaan wij verder met de aanbidding van het jaarverslag over het jaar 2024 van de Nationale ombudsman.

De vergadering wordt van 13.18 uur tot 13.42 uur geschorst.